

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје
Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје

Ss. Cyril and Methodius University in Skopje
Blaže Koneski Faculty of Philology

ЕВАЛУАЦИЈАТА ВО НАСТАВАТА ПО СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ И КНИЖЕВНОСТИ

ASSESSMENT IN FOREIGN LANGUAGE & LITERATURE TEACHING

**Во редакција
на Радица Никодиновска**

**Edited by
Radica Nikodinovska**

Скопје / Skopje 2017

Ss. Cyril and Methodius University in Skopje
Blaže Koneski Faculty of Philology

International Conference Proceedings

ASSESSMENT IN FOREIGN LANGUAGE & LITERATURE TEACHING

12th September 2016, Skopje

Edited by Radica Nikodinovska

Skopje, 2017

Publisher: Ss. Cyril and Methodius University in Skopje
Blaže Koneski Faculty of Philology

For the publisher:

Aneta Dučevska, Dean of the Faculty

International editorial board

Rossella Abbaticchio, University of Bari Aldo Moro
Adriana Arcuri, University of Palermo
Emina Avdić, Ss. Cyril and Methodius University in Skopje
Paolo Balboni, Ca' Foscari University of Venice
Danilo Capasso, University of Banja Luka
Elisa Corino, University of Turin
Vesna Deželjin, University of Zagreb
Athanasia Drakouli, National and Kapodistrian University of Athens
Lorena Lazarić, Juraj Dobrila University of Pula
Sofia Mamidaki, University of Rome Tor Vergata
Darja Mertelj, University of Ljubljana
Georgia Million, National and Kapodistrian University of Athens
Egle Mocciaro, University of Palermo
Radica Nikodinovska, Ss. Cyril and Methodius University in Skopje
Anžela Nikoloska, Ss. Cyril and Methodius University in Skopje
Claudio Nobili, Ghent University
Alicja Paleta, Jagiellonian University in Kraków
Elena Pirvu, University of Craiova
Frosina Qyrdeti, University of Vlorë
Mila Samardžić, University of Belgrade
Aleksandra Saržoska, Ss. Cyril and Methodius University in Skopje
Rita Scotti Jurić, Juraj Dobrila University of Pula
Mira Trajkova, Ss. Cyril and Methodius University in Skopje
Juilijana Vučo, University of Belgrade
Giovanna Zaccaro, University of Bari Aldo Moro

Edited by:

Radica Nikodinovska

Proofreading of the papers in Italian: Alessandra Saitta

Proofreading of the papers in Macedonian: Simon Sazdov

Proofreading of the papers in English: Borislav Jarčevski

Printing and Graphic design:

“Boro Grafika” – Skopje

Copies: 300

TABLE OF CONTENTS/СОДРЖИНА

NIKODINOVSKA Radica – Preface/Предговор	13
---	----

PART I - PLENARY PAPERS / ДЕЛ I - ПЛЕНАРНИ СТАТИИ

BALBONI E. Paolo <i>Problemi etici nella verifica, valutazione e certificazione della competenza linguistica</i>	25
SERRAGIOTTO Graziano <i>Valutazione di lingua e contenuti. L'importanza del feedback.</i>	37
PERLA Loredana <i>Valutare le competenze linguistico-letterarie: prodromi didattici</i>	47

PART II / ДЕЛ II

ABBATICCHIO Rossella Educazione linguistica e valutazione delle abilità ricettive: 'indagini' sulla <i>reading literacy</i>	69
АВДИЌ Емина <i>Државен мајџурски исџиџи џо џермански јазик: сосџојџи и џерсџекџиви</i>	81
АНДРЕЕВСКА Јасна <i>Поџребаџа од формалџивна евалуација џри усвојување на сџрански јазик и џредлози за џроверување на џосџиџнувањеџо на ученициџе</i>	93

Емина АВДИЌ

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје

ДРЖАВЕН МАТУРСКИ ИСПИТ ПО ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК: СОСТОЈБИ И ПЕРСПЕКТИВИ

Abstract: In diesem Beitrag werden einige wichtige Aspekte der im Jahr 2008 an allen Gymnasien und vierjährigen berufsbildenden Fachoberschulen in der Republik Mazedonien eingeführten staatlichen Abiturprüfung beschrieben. Der Fokus liegt dabei auf der Prüfung im Fach Deutsch als Fremdsprache. Ausgehend von den gesellschaftlichen, bildungs- und fremdsprachenpolitischen Rahmenbedingungen wird zuerst auf die Entstehungsgeschichte der Prüfung und ihre Orientierung auf die Kommunikative Kompetenz eingegangen. Danach wird das Ziel der objektiven Leistungsmessung in den Teilbereichen Leseverstehen und Schreiben kritisch beleuchtet. Abschließend werden einige Nachteile und Empfehlungen zur ihrer Annäherung an international anerkannte standardisierte Prüfungen dargestellt.

Schlüsselwörter: Deutsch als Fremdsprache, Abiturprüfung, standardisierte Prüfung, Test, Aufgabe, Kommunikative Kompetenz

1. Општи податоци за државниот матурски испит

Државната матура беше воведена во 2008 година за сите ученици што ја завршиле последната година на гимназиското, на стручното и на уметничкото образование. Согласно со Концепцијата за матура и за завршен испит во јавното средно образование во Република Македонија Државен испитен центар (2015: 4), државниот матурски испит ги има следниве цели: општообразовна, контролна, сертифицирачка, селективна и информативна. Општообразовната цел на „испитот на зрелоста“ се однесува на подигнувањето на нивото на знаењата, умењата и способностите на учениците. Контролната цел е тесно поврзана со инструменталната функција на испитот, имено се проверуваат успехот на матурантите, ефективноста на наставата и степенот на реализирањето на наставната програма по соодветниот предмет. За положениот испит матурантите добиваат диплома, со која им се сертифицира заокружувањето на средното образование и

стекнувањето на правото да се запишат на универзитетски студии. Силно изразената селективна цел на матурскиот испит треба да овозможи праведен избор на кандидатите при запишување на универзитет. Информативната цел на испитот опфаќа податоци за успехот на матурантите добиени по пат на валидни и на објективни мерења, но и за работата на наставниците. Од овие податоци можат да се извлечат заклучоци за подобрување на наставата и за нејзиното приспособување кон барањата на матурскиот испит.

Евалуацијата на стекнатите знаења, вештини и способности на матурантите по различните наставни предмети се врши сумативно врз основа на екстерни и на интерни испити и на проектна задача во рамките на следниве три модели: државна матура, училишна матура и завршен испит. Овие називи се меѓусебно поврзани, со таа разлика што првиот назив се однесува на испит со кој кандидатот стекнува право да се запише на универзитетски студии, со вториот назив го заокружува гимназиското образование со ограничено право на запишување на студии, а со третиот назив стекнува диплома за завршено средно образование, исто така со ограничено право на студирање.

Со оглед на околноста што постигнувањата по предметот Германски јазик се оценуваат со помош на екстерен испит само во рамките на државниот матурски испит, во трудов се задржувам само на овој вид испит.

Германскиот јазик, како предмет во рамките на државната матура, може да го изберат кандидатите што го изучувале јазикот најмалку две учебни години со најмалку два часа неделен фонд, имено со минимален вкупен фонд часови од 136, без оглед дали го изучувале како прв или како втор странски јазик. Матурскиот државен испит по Германски јазик се полага екстерно, што значи дека сите кандидати полагаат писмен тест под еднакви услови, на ист датум и во исто време. Тестот што го изготвува предметна комисија за германски јазик формирана од директорот на Државниот испитен центар, се состои од два дела: разбирање при читање и пишување. Испитните задачи се конципирани според посебна Испитна програма (ДИЦ, 2014), која се темели на наставните програми од I до VI година. Целта на испитот е да се тестира комуникациската компетентност на кандидатите на рамниште А2/Б1 според Заедничката европска референтна рамка (ЗЕРР). Изведувањето на државниот матурски испит и начинот на евалуацијата се уредени со Правилникот за начинот на полагање и оценување на резултатите на учениците на испитите во државна матура во гимназиското, стручното и средното уметничко образование (Службен весник на РМ, 2010).

2. Подготвителна фаза 2001–2008

На воведувањето на државниот матурски испит по Германски јазик во 2008 година му претходеше седумгодишна подготвителна фаза, во која Бирото за развој на образованието – Сектор за вреднување на постигнувањата на учениците и Државниот испитен центар во соработка со холандскиот Централен институт за развивање тестови (ЦИТО) спроведоа повеќе активности. Еден од првите чекори беше формирање работна група со две задачи. Првата задача се состоеше од изработка на Испитна програма врз основа на наставните програми за Германски јазик во гимназиското и во средното стручно образование, а втората задача беше конципирање на првите пробни тестови. Во продолжение следуваат моите сознанија стекнати за време на повеќегодишната активност во рамките на државниот матурски испит по Германски јазик, прво како член на работната група, а потоа како претседателка на државната предметна комисија.

Појдовната замисла на работната група беше да конципира тестови по примерот на меѓународните стандардизирани испити по германски јазик, на пример, сертификатите на Гетеовиот институт, испитот Тест-ДаФ на Институтот за тестирање на германскиот како странски јазик или Германската јазична диплома (Де-ес-де) на Конференцијата на германските министри за образование и култура. Овие испити се темелат врз ЗЕРР и содржат четири задолжителни дела: разбирање при читање, разбирање при слушање, пишување и зборување. Нивната цел е да се провери комуникациска компетентност на едно од следниве рамништа: основна употреба на јазикот (A1, A2), самостојна употреба на јазикот (B1, B2) и компетентна употреба на јазикот (C1, C2).

За жал, идејата за конципирање на државниот матурски испит по Германски јазик според стандардизирани испитни модели мораше да се напушти од три причини. Првата причина беше недоволната техничка опременост на училиштата за спроведување на делот разбирање при слушање, втората се состоеше во недоволната методско-дидактичка обученост на наставниот кадар за спроведување на делот зборување, а третата – во евентуалната субјективност и во примената на неуедначени критериуми при оценувањето, што би се косело со барањето за објективно оценување како суштествен елемент на државната матура.

Покрај отсуството на две јазични вештини, сегашната верзија на испитот отстапува од стандардизирани испити во уште еден аспект: проверка на комуникациската компетентност на кандидатите на две рамништа: A2 и B1. Поаѓајќи од вкупниот број години во кои се изучува германскиот јазик во основното и во средното образование (од четири до осум години) и од неделниот фонд часови (два часа неделно), работната

група процени дека некои кандидати не можат да постигнат комуникациска јазична компетенција на рамништето Б1, па затоа тестовите содржат и поедноставни задачи на рамништето А2.

Врз основа на овие претпоставки, работната група ги изготви првите пробни тестови што беа дел од пилот-тестирањата во периодот од 2001 до 2006 година. Сознанијата стекнати од пилот-тестирањата, резултатите добиени од обработката на податоците и од проверката на валидноста на задачите со помош на психометриски мерења, придонесоа за значително модификување и поедноставување на тестовите. Така, на пример, поради слабите резултати на писмениот испит, работната група се дистанцира од задачата пишување на подолг врзан текст и се заложи за воведување две поедноставни задачи: а) пишување куса порака со обем од 60 до 80 зборови и б) пишување приватно/службено писмо или кус врзан текст со обем од 100 до 120 зборови. За двата типа задачи кандидатите добиваат јасни упатства и однапред зададени формулации што треба да ги користат кога ги пишуваат текстовите. Задачите не се апстрактни, туку се приспособени кон реални ситуации на писмена комуникација. Бидејќи од кандидатите се бара персонално-креативно или комуникациско-функционално писмено изразување (Каст 1999: 29), тие, на пример, треба да напишат писмо до пријател или роднина за да опишат настан, да објаснат нешто или, пак, да состават електронско писмо до службено лице за да побараат информација.

И покрај овие модификации на тестовите, на пробните тестирања голем број ученици постигнаа алармантно слаби резултати во делот пишување. Оваа околност веројатно се должеше на честото запоставување на писменото изразување во наставата по странски јазик (Авдиќ 2010: 215, Дурбаба 2011: 194). Тоа може да се поткрепи како со анализи на наставните материјали така и со податоци добиени од набљудување наставни часови. Пишувањето, вистина, се практикува во наставата, но најчесто како помошна активност за постигнување цели што не се поврзани со вештината писмено изразување, на пример, за увежбување граматички структури и лексички единици. На тој начин, се запоставува пишувањето за создавање текстови. Гледано од денешна перспектива, може да се констатира дека преминот од инструментално пишување кон развојот на вештината пишување за креирање текстови во наставната практика може да се смета за една од придобивките на матурскиот испит.

Емпириските сознанија придонесоа и за делумно преиначување на тестот за проверка на вештината разбирање при читање. Тоа, во прв ред, се однесува на видовите задачи. Интересен е податокот дека како најподобни се издвоија задачите од затворен тип. Класичен пример за ова се задачи со повеќечлен избор, каде што кандидатот избира еден точен одговор меѓу два до три дистрактори. Со оглед на тоа што со овој вид задачи можноста за случаен избор на точниот одговор се сведува на минимум, составувањето

на еден точен одговор и на три валидни дистрактори претставуваше вистински предизвик за работната група затоа што формулирањето на веродостојни дистрактори е комплексна задача за која важат јасни правила. Така, на пример, дистракторите не смеат да содржат повеќезначни искази, граматички погрешни формулации или двојни негации. Психометриските мерења покажаа дека не се подобни оние дистрактори што привлечеле слабо внимание кај кандидатите, ниту оние што многу испитаници погрешно ги заокружиле.

Проблематични беа и дихотомиските задачи, имено задачите со алтернативен избор, каде што се бара потврден или одречен одговор од типот: точно – неточно или да – не. Иако овие задачи имаат предности, на пример, лесно формулирање дистрактори и едноставно и брзо прегледување, тие не се застапени во конечните верзии на испитот поради ризикот од случајно погодување на точниот одговор. Како неподобни се покажаа и задачите за утврдување правилен редослед на делови од текст поради околноста што еден погрешен одговор автоматски повлекува цела низа погрешни одговори. Се избегнаа и прашања од полуотворен и од отворен тип, на пример, преформулирање или довршување реченици, затоа што одговорот не може да се утврди со помош на електронски читач.

Заклучно може да се каже дека емпириските сознанија стекнати во подготвителниот период значително придонесоа за конципирање конечни верзии на тестови што ги задоволуваат следниве три главни критериуми за оценување (Гоголин, 2001: 1009): а) доследност, што подразбира дека резултатите остануваат непроменети ако се повтори тестот под исти околности, б) валидност, т.е. мерење на репрезентативен избор на наставни содржини и в) објективност, што значи дека испитниот резултат не зависи од субјективното оценување на наставникот затоа што тестовите се конципираат екстерно и се оценуваат според зададен клуч и јасни критериуми за оценување.

3. Содржина на државниот матурски испит по Германски јазик

Како што беше кажано погоре, државниот матурски испит по Германски јазик се спроведува екстерно во форма на писмен тест и се состои од два дела: разбирање при читање и пишување. Испитот се полага анонимно со тест-книшка, која ги содржи потребните упатства за кандидатите, опис на задачите и посебен лист во кој кандидатите ги внесуваат одговорите.

3.1. Разбирање при читање

Полагањето на државниот матурски испит започнува со тестирање на јазичната вештина разбирање при читање. Целта на овој дел од испитот е да се оцени способноста на кандидатите да ги разберат главните информации во стандарднојазичен текст на познати теми поврзани со секојдневието, училиштето, слободното време, хоби, интереси и сл. Оваа цел соодветствува со дескрипторите за оваа вештина на рамништата А2 и Б1 од ЗЕРР. Сообразноста со рамништето А2 се однесува на разбирање куси и едноставни текстови на познати теми со конкретна содржина во кои е употребен вообичаен, секојдневен и деловен вокабулар. Барањата од рамништето Б1 се однесуваат на разбирање текстови напишани главно на често користен секојдневен јазик или на јазик поврзан со професијата, како и описи на настани, чувства и желби во лични писма.

Во почетокот на испитот, кандидатите добиваат тест-книшка што содржи пет автентични или адаптирани текстови и различни видови задачи поврзани со нив. Најчестите видови текстови се статии од весник, вести, репортажи, интервјуа, реклами, огласи, писма и сл. Разбирањето на текстот се проверува со затворени задачи од типот: повеќечлен избор, составување кохерентен текст од измешани делови, спојување на текст и наслов и сл.

Со цел да ги најде потребните информации во текстот, од кандидатот се бара да примени различни стилови на читање (Пифо 1985: 36–37). Така, на пример, ако треба да стекне основен впечаток за темата и да ја сфати суштината на текстот, ќе го примени глобалниот стил на читање. Ако, пак, треба да најде одредена информација, на пример, во некој оглас, текстот ќе го чита селективно. Ако е важно да дознае каде во текстот се наоѓа некоја релевантна информација, ќе го примени ориентиращкиот стил. Детално ќе го чита текстот кога треба да го разбере секој детаљ. За да дојде до одредена информација, понекогаш е потребно да комбинира повеќе стилови.

Поради околноста што на испитот не е дозволено користење речници и на други помагала, кандидатите треба да применуваат различни стратегии за разбирање на непознатите делови од текстовите. Станува збор, во прв ред, за препознавање на видот на текстот, за насочување на вниманието кон познатите, а не кон непознатите зборови, за откривање на значењето на непознатите зборови од контекстот, за концентрирање на елементи во текстот што можат да го олеснат разбирањето (броеви, топоними, антропоними, интернационализми) и сл.

Интересен е податокот дека е застапен и еден текст со празнини, што служи за проверка на познавањето граматички структури и лексички единици. Воочливо е што тука не се проверува комуникациската компетентност, туку познавањето на граматичката правилност на напишаниот збор (граматика и лексика).

3.2. Пишување

Во втората фаза од испитот, кандидатите добиваат две задачи со кои се проверува вештината писмено изразување. При решавањето на споменатите задачи, кандидатите треба да покажат дека умеат да постигнат определена комуникациската цел во различни симулирани ситуации од реалниот живот.

Првата задача, која од кандидатите изискува самостојно составување кусо писмо или порака, е на рамништето А2. Тие треба да покажат дека умеат да напишат куса, едноставна белешка порзана со непосредни потреби од секојдневието, користејќи готови формулации или многу едноставно лично писмо за некому да се заблагодарат или да се извинат. Бидејќи станува збор за основна, а не за самостојна употреба на јазикот, понудени се готови формулации што треба да се користат при пишувањето на белешката или на личното писмо, чија должина е ограничена на 60 до 80 зборови.

Посебно внимание заслужуваат критериумите за евалуација на постигнатиот успех на кандидатите, кои се опишани во Испитната програма (2014: 8–11) и им служат како помош на тестаторите за објективно оценување. Станува збор за следниве три аспекти: содржина, структура и јазик (правопис, лексика и граматика). Ако содржината на пораката или на писмото во целост им одговара на барањата, структурата ѝ соодветствува на поставената задача и кандидатот успешно употребил разновидна лексика и правилни граматички структури, тогаш текстот ќе се оцени со максималниот број од 15 бода. Воочливо е што правописот, лексиката и граматичката правилност претставуваат важен критериум, затоа што се оценуваат со максимално седум бода, додека на содржината отпаѓаат пет, а на структурата – три бода.

Самостојна употреба на јазикот на рамништето Б1 се бара во вториот текст, каде што кандидатите треба да напишат писмо, „барајќи и пренесувајќи едноставни информации, успевајќи да го нагласат она што сметаат дека е важно или да напишат едноставен наративен или дескриптивен текст“ и во него „да пренесат информации и мисли за апстрактни и конкретни теми, да проверат информации, како и да се распрашаат за некој проблем или доста добро да го објаснат“ (Трим-Норд-Косте 2001: 25). Со цел да им се олесни пишувањето на текстот, чија должина изнесува од 100 до 120 зборови, кандидатите имаат можност да користат готови формулации што се наведени во описот на задачата.

Во врска со евалуацијата на текстот, се оценуваат следниве четири аспекти: прво – соодветност на содржината, второ – кохерентност и кохезија, трето – граматика и четврто – лексика. Најголемиот процентен однос за секој критериум изнесува 25%. Со максимален број бодови се оценува текст

со следниве одлики: содржината целосно им соодветствува на барањата во поставената задача, мислите се јасни и логично подредени, употребени се разновидни и соодветни сврзувачки средства во реченица или во пасус, богата лексика и различни граматички структури. Минимален број бодови се доделуваат за текст чија содржина не им одговара на поставените барања и кој содржи несоодветни или непотребни информации, нејасна структура, несоодветна употреба на сврзувачките средства и на граматичките структури, ограничена лексика и голем број правописни и интерпункциски грешки што го попречуваат или го оневозможуваат разбирањето.

Покрај опишаните критериуми за оценување на двата текста, дополнителен инструмент за обезбедување објективност е двојната евалуација. Имено, предвидено е секој тест да го читаат и да го оценат двајца тестатори независно еден од друг. Во случај да има разлика во доделените бодови, конечната евалуација ја врши претседателот на испитната комисија.

4. Предности и слабости

Државниот матурски испит по Германски јазик ги има следниве предности: стандардизирање и институционализирање на испитот, правичност и транспарентност при оценувањето, позитивно повратно дејство врз наставната практика и подобрување на статусот на германскиот јазик како наставен предмет.

Во образовниот систем во Република Македонија до 2008 година не постоеле стандардизирани испити на државно ниво со кои валидно, објективно и доследно би се оценила способноста на матурантите за усна и за писмена комуникација на германски јазик. Матурските испити порано се изведувале и се оценувале интерно, на ниво на училишта, без јасно дефинирани и уедначени критериуми. Со воведувањето на екстерниот матурски испит по Германски јазик се следи меѓународниот тренд на стандардизирање и на институционализирање испити со цел да се постигне подобра споредливост на постигнатите резултати.

Транспарентноста, која е една од главните одлики на испитот, е овозможена на повеќе начини. Учениците можат да се подготват за испитот со помош на поранешни тестови објавени на интернетската страница на Државниот испитен центар. Наставниците можат целесообразно да ги подготват матурантите со помош на Прирачникот за наставниците по германски јазик – Државна матура. Содржините, целите, начинот на полагање и критериумите за оценување се дефинирани во Испитната програма. Правичноста е обезбедена преку објективното оценување со електронско читање на листот со одговори за делот разбирање при читање,

преку отстранување на субјективно оценување на делот пишување со помош на опишаните критериуми и преку евалуација на текстовите од двајца независни читатели.

Матурскиот испит има повратно дејство врз наставата и врз учењето, кое во дидактиката и методиката се нарекува *washback effect* (Вал-Андерсон 1993: 45) и е повод за многубројни дискусии. Според некои ставови, тестирањето има позитивно дејство затоа што ја зајакнува релацијата меѓу испитот и наставата. Со цел да се приспособи наставата кон матурскиот испит, може да се иницира ново конципирање на наставни програми, да се поттикне работата со модерни учебници и да се користат современи наставни материјали. Според други ставови, испитите можат да имаат негативно повратно дејство врз наставата. Повторно станува збор за приспособување на наставата кон оваа цел, но во овој случај со неоправдано занемарување на определени содржини од наставната програма и фокусирање на теми што се релевантни за испитот. Тоа конкретно би значело izdelување на двете вештини што се предмет на матурскиот испит и занемарување на вештините зборување и разбирање при слушање. Одмерувајќи ги двете аргументации, можеме да констатираме дека во сегашната наставна практика превладува позитивното повратно дејство на матурскиот државен испит. Таа околност, меѓу другото, се должи на електронското екстерно тестирање. Со овој инструмент се проверува објективноста на наставникот при оценувањето на успехот на учениците од основното и од средното образование во Република Македонија во текот на една учебна година. Од таа причина, наставниците не смеат да занемаруваат одредени содржини од наставата програма, за насочено да ги подготвуваат учениците за матурскиот испит.

Околноста што странските јазици, т. е. англискиот, германскиот, францускиот и рускиот, заедно со мајчиниот јазик и математиката се тестираат екстерно во рамките на матурскиот државен испит, во голема мера придонесе за посериозен пристап кон нивното изучување, а со тоа и кон подобрувањето на нивниот статус меѓу наставните предмети. Оваа поволност, која се однесува и на германскиот јазик, може да се поткрепи со следниве статистички податоци на Државниот испитен центар. Имено, во учебната 2015/16 година за предметот Англиски јазик се пријавиле 14770, за Германски јазик 179, за Француски јазик 106 и за Руски јазик 32 кандидати. Податоците покажуваат дека според бројот на кандидатите што се пријавиле да го полагаат германскиот јазик во рамките на државната матура, тој го зазема второто место меѓу странските јазици.

Основната слабост на државниот матурски испит по Германски јазик се состои во неоправданото фокусирање на писмените и на занемарувањето на усните комуникациски вештини. Станува збор за дискрепанција меѓу третманот на јазичните вештини на матурскиот испит и нивната застапеност

во споменатите меѓународни стандардизирани испити и во наставните програми за I–VI година.

5. Перспективи

На крајот се поставува прашањето за перспективите на државниот матурски испит по Германски јазик, кое треба да се разгледа од повеќе аспекти: неопходност од интегрирање на сите четири јазични вештини, од конципирање на испитот на рамништето Б1 и од сертифицирање на постигнатото рамниште во дипломата за завршено средно образование.

Како што беше кажано погоре, со цел да биде во целосна корелација со ЗЕРР и со меѓународните стандардизирани испити втемелени на неа, со државниот матурски испит по Германски јазик во иднина треба да оценуваат сите четири јазични вештини. Само кандидат што ги владее сите четири вештини е способен да комуницира во карактеристични секојдневни ситуации. Поради тоа, се наметнува потреба од интегрирањето на сите вештини во идниот матурски испит, како што е, впрочем, предвидено со Испитната програма. Нејзините автори нагласуваат (2014: 1) дека „зборувањето и слушањето со разбирање ќе бидат содржини на проверка тогаш кога во сите средни училишта во државата ќе бидат создадени подеднакви материјални и други услови неопходни за нивна проверка“. Од наведените причини, неопходно е што е можно побрзо да се исполнат условите за успешно спроведување на државниот матурски испит сообразен со барањата на ЗЕРР.

Една од главните одлики на испитот е опфатеноста на два нивоа: А2 и Б1. Причините за ваквото конципирање на испитот во почетната фаза се наведени во точка 2 од овој труд. Меѓутоа, треба да се има предвид околноста дека од периодот од 2001 до 2006 година, кога се конципираа првите тестови, до денес се спроведоа повеќе реформи во основното и во средното образование (Авдиќ 2007: 65). Меѓу другото, воведен е задолжителен втор странски јазик во деветгодишното основно и во средното образование со неделен фонд од два часа. Според новите наставни програми, учениците го изучуваат германскиот како втор странски јазик во основното образование со околу 300 часа. Овој фонд, по правило, е доволен за постигнување на рамништето А2. Во четиригодишното средно образование предвиден е вкупен фонд од околу 300 часа. Позната е околноста дека ЗЕРР не содржи препораки за потребниот број часови за постигнување на определено ниво на познавање на јазикот затоа што на процесот на неговото усвојување влијаат различни фактори: мотивацијата, талентот, мајчиниот јазик, познавањето други странски јазици и сл. Меѓутоа, како ориентир за потребната вре-

менска рамка можат да послужат препораките на Гетеовиот институт за постигнување на определено ниво, кои изгледаат вака: 80 – 200 часови за А1, 200 – 350 часови за А2 и 350 – 650 за Б1 (Препораки-*www*; Авдик 2009: 85). Имајќи ја предвид препорачаната временска рамка, може да се заклучи дека македонските ученици во текот на деветгодишното основно образование и на реформираното средно образование го изучуваат германскиот јазик со доволен фонд часови за да усвојат комуникациска компетентност на рамништето Б1 и дека се исполнети условите за конципирање на идниот матурски испит на рамништето на самостојна употреба на јазикот Б1.

Кандидат со комуникациска компетентност на рамништето Б1 може да учествува во програми за размена на студенти и во проекти во земјава и во странство, да се пријави за стипендии за посета на семинари во германскојазичните земји, да работи преку лето во германско претпријатие и сл. Организаторите на овие настани и активности, по правило, бараат доказ за познавање на странскиот јазик. Затоа, во иднина треба да се размисли за сертифицирање на постигнатото рамниште во дипломата за завршено средно образование, која може да послужи како валиден документ за познавање на германскиот јазик на рамништето Б1.

Библиографија

Единици на кирилица:

- Авдик Емина, 2007. „Германскиот како странски јазик во основното и во средното образование во Република Македонија“, во *Образовни рефлексии. Списание за теорија и практика во воспитанието и образованието*, 2–3, 2007, 62–68.
- Авдик Емина, 2010. *Интеркултурниот процес во наставаа по германски како странски јазик и неговата примена во Република Македонија* (Докторска дисертација во ракопис), Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филолошки факултет „Блаже Конески“.
- Бабоска Гордана, 2002. *Прирачникот за настава по германски јазик. Државна мајџура*, Скопје, Веб принт.
- Дурбаба Оливера, 2001. *Теорија и практика учења и настава на странскиот јазик*, Београд, Завод за уџбенике.
- Испитна програма за предметот германски јазик*, Скопје, Државен испитен центар, 2014.
- Концепцијата за мајџура и за завршен испит во јавното средно образование во Република Македонија*, Скопје, Државен испитен центар, 2010.
- Правилник за начинот на полагање и оценување на резултатите на учениците на испитите во државна мајџура во гимназиското, сиручното и средното уметничко образование*, Скопје, Службен весник на РМ, број 66 од 13.05.2010.

Препораки-www: „Препорачани часови за рамништа на познавање на германскиот јазик“ (dafdiesunddas.wordpress.com/2012/09/19/empfohlene-stunden-pro-niveaustufe/; 12.10.2016)

Единици на латиница:

Avdić Emina, 2009. „Länderbericht FYROM Mazedonien: Deutschunterricht und Germanistikstudium“, во *Tagungsdokumentation zum Symposium „Perspektiven zur Neustrukturierung der Studiengänge Deutsch als Fremdsprache in Südosteuropa“*, Istanbul, 3–4. April 2008, (во редакција на Çakır Meral, Merten Christian, Sayınoy Özunal Birsen, Polat Tülin, Tapan Nilüfer), Istanbul, Universität Istanbul, 2009, 83–93.

Kast Bernd, 1999. *Fertigkeit Schreiben*, Berlin, Langenscheidt.

Gogolin, Ingrid 2001. „Sprachstanddiagnosen“, во *Deutsch als Fremdsprache. Ein internationales Handbuch* (во редакција на Helbig Gerhart, Götze Lutz, Henrici Gert, Krumm Hans-Jürgen), Walter de Gruyter, Berlin/New York, 1007–1017.

Piepho Hans–Eberhardt, 1974. „Didaktische Anmerkungen und Empfehlungen zum Lesen im Fremdsprachenunterricht“, во *Authentische Texte im Deutschunterricht. Einführung und Unterrichtsmodelle* (во редакција на Edelhoff Christian), München, Hueber, 32–42.

Trim John, North Brian, Coste Daniel, 2001. *Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen für Sprachen: lernen, lehren, beurteilen*. Berlin/ München, Langenscheidt.

Wall Diane, Adlerson Charles, 1993: „Examining wash-back: the Sri Lanka Impact Study“, во *Language Testing* 10/1, 41–69.